

MAARJAMAA

Vello Salo Ringkiri

Nr. 3 (38)

XVII aastakäik

Paastumaarjapäev 2003

Maria Eliisabet Hesselbladi vaimulik portree (Teine osa)

Otsida ja leida Jumalat kõiges

Tahaksin lisada veel midagi Ema Eliisabeti vaimulikule portreele.

Mis on iseloomulik, lugedes seda, mis ta on ise kirjutanud, ja kirjutisi temast? Midagi, mis on pühakute elus väga tähtis: Jumal on alati esimesel kohal. Ja see on ka temale omane moto ja üks ta tarkuse loomujoon. Ta otsib ja leiab Jumalat kõigis oma suhetes, see on isikuline Jumal, keda ta kohtab teistes inimestes.

Ka looduses näeb ta Jumala ligiolu. Temalt on väga ilusaid tekste, mis on oma rikkuse ja jõu ammutanud Põhjala looduse sügavusest ja ilust. Praegusel ökoloogiaajastul ei ole selle rõhutamine mitte vähetähtis, et Jumala ligiolu võime leida ka loodusest. Loodut ja Loojat ei ole võimalik lahutada, kõik moodustab harmoonilise terviku.

Jumal on talle ligi ka oma Sõnas. Ustavus ja armastus Jumalasõna vastu on üks pärand, mille ta toob enesega kaasa luterlikust traditsioonist.

Jumal on tõeliselt ligi ka armulaua sakramendis. Ei ole praegu siin mu arvates sobiv koht lahata katoliku kiriku ja luteri kiriku armulaua sakramendi erinevusi, tahan vaid rõhutada, et kummalisel moel luterlasena ja omamata mingeid kokupuuteid katoliiklusega ta tõlgendas armulaua sakramenti nagu ta oleks katekismust käinud kuulamas katoliiklaste juures.

Jumal on ligi ja tegus kõigis igapäeva sündmustes ja see on tema puhul kuidagi väga markantne, see Jumala ligiolu kõigis päeva väikestes ja suurtes sündmustes. Keegi, kes koputab uksele, ootamatu vahejuhtum, kannatus meie elus – see on Jumal, kes räägib.

Nõnda ta laskis end juhtida nagu püha Birgitta kõigist neist Jumala „üllatustest”. Üks ta kirjutatud palve algab sõnadega: „Juhi mind, armastusväärne valgus!” Nii oli Ema Eliisabet juhitud Kristusest kogu oma elu. Võibolla on Rootsi luterlased õppinud selle fraasi vanast, 3. sajandist pärit hümnist, mida lauldakse praeguseni ortodoksi kirikus iga päev vespril, *Phos hilarion*, Püha au rõõmus valgus...

Fraas, mis räägib Kristusest kui „armastusväärsest valgusest”, mis juhib ja annab elule mõtte – see on osadus Jumalaga ajaloos, Jumal igas hetkes, Jumal, kes juhib ajalugu. Ta laskis end juhtida kui väikene laps. See usaldus, usk Jumala ettenägelikkude hooldusesse aitas tal realiseerida Tema eesmärgi ja nõnda muutus ta elu elavaks tunnistuseks Jumala armastusest.

Armastus Ristilöödud Kristuse vastu on üks Ema Eliisabeti karisma või vaimsuse alustagedest ja see ei võigi teisiti olla ühe Birgitta vaimuliku tütre puhul: „Mu armastatu on Ristilöödu” (*Amor meus crucifixus est*) on birgitiinide moto; seepärast ei kohta te ka üheski birgitiinide kirikus altariimaali.

Aga see rist ei ole mitte ainult armastuse ja väga mõtluse objekt, vaid kantud ka südames kõige raskematel ja pimedamatel hetkedel, milledest ta ise on kirjutanud: „On päevi, mil kõik me ümber vaikib, kõik on pime, aga on vaja jääda rahulikuks ja oodata Jumala häält.”

Suur dialoogivõime

Aga on veel üks tema iseloomujoon, mis vajaks rõhutamist ja mille väärtust ka Kirik on tunnustanud, nimelt tema suur dialoogivõime. Täna räägitakse sellest rohkem kui varem. Paavst Paulus VI on vaadelnud dialoogi kui kristliku armastuse üht sünonüümi. Dialoog, mis laieneb Kirikust väljapoole ja haarab endaga ka mittekristlased. Ema Eliisabet oma eluga on olnud tunnistuseks säärastest võimetest.

Esimene dialoog on see, mis realiseerub sõnades ja tegudes Kirikus endas. Ta imetlusväärne võime luua Piazza Farnesest see soe ja külalislahke paik, kus paljud roomlased, piiskopid ja kardinalid võisid kohtuda ja kus oli alati hea olla.

Teine dialoog on oikumeeniline dialoog oma kaasmaalastest luterlastega. Tema jaoks oli tähtis aidata inimestel armastada Kirikut, teha ja elada nii, et meie kõigi Ema, Kirik, oleks armastust vääriv. Siin ta mõistis oma vastutust ja ka siin Eestimaal peaksime me mõistma oma vastutust kõik.

Tema jaoks oli tähtis ka dialoog teiste religioonidega ja Ordu laienemine Indiasse on selle kolmanda dialoogi üheks elavaks tunnistuseks. Samuti oli ordu emamaja Roomas, Piazza Farnesel, sõja ajal juutide varjupaigaks.

Emalik armastus

Ja lõpuks: ei või olla mingit tõelist kristlikku vaimsust ilma kristliku ligimese- ja jumalaarmastusega.

Emma Eliisabetist lugedes on tunda tema emalikkude armastust (ja olgu vahemärkusena öeldud, et meie keskel on mees, kelle preestrikutsumuse säde sai õhutatud leegiks just Emma Eliisabeti külalislahkusest ja armastusest). Tema armastus haigete ja abivajajate vastu, tema väarikas külalislahkus, mis lubas inimestel olla ja jääda meie majas Roomas nendeks, kes nad on, aga ometi võtta seal eluks kaasa kogemus armastusest ning mälestus ja igatsus, mis paljude puhul on muutunud pöördeliseks – teate, ma olen täna väga uhke, et tohin käia selle naise jälgedes. Evangeelium kirjutab, et kõik, mis te olete teinud ühele minu pisukestest, seda olete te teinud minu heaks, ja seal, kus see sõna ja tegu puudub, seal ei ole ka tõelist kristlikku vaivsust.

Arvan, et Emma Eliisabeti ligimesearmastuse – kui tohib nii öelda – oikumeeniline dimensioon ei ole mitte marginaalne. See on iseloomulik meie ajale ja meie sajandile.

Kiriklik ühtsus – see on tema elutöö, nii nagu see on olnud paljudele teistele, aga alati nende kolme sõnaga, mis Emma Eliisabeti puhul on ülitähtsad.

Kolm ülitähtsat sõna

Esimene on: „Üks kari ja üks karjane.” Ta küsis: kas ja kus on see koht, kus need Jeesuse sõnad oleksid mingil moel realiseerunud. Kindlasti Jeesuses Kristuses endas, aga samuti ka Kirikus. Sinna Ta meid juhib.

Teine sõna on: „Jumal on armastus.” see sõna on aluseks kogu oikumeenilisele liikumisele, sest ainult teeniva armastusega on võimalik veenda inimesi ja ütelda: „Siin on Jumal.” Jumal on tegus om laste armastuses.

Kolmas sõna on: „Et nemad kõik oleksid üks!” See Jeesuse palve on ka kõigi meie kaasaja pühakute palve. See, kes palvetab ja elab kristlaste ühtsuse nimel, elab ja palvetab neidsamu tundeid mis Jeesus, ja mis tegelikult on palve, mis annab mõtte kogu meie kristlikule elule ja tegevusele. On kristlane see, kes seob kokku lahtipudenenu sõlmed ja ravitseb valusaid haavu, korjab kokku laialipillatu. Siia sobivad ühe eesti luuletaja read: *Seepärast otsi kõikjalt sildu, mis eluga seoks surmud aine, et nagu kalliskivi kildu sind läbiks kiirgav valguslaine.* Emma Eliisabet oli see, kes sidus ja korjas kokku, ja mitte ei raputanud soola lahtistele haavadele. Mulle tundub, et see on ta puhul väga tähtis rõhutada: vahemees, koguja, siluja, keegi kes oskab korrapäratust tuua välja harmoonia. Ma võrdleksin teda vene kirjanusest loetud paljulapselise emaga: poeg külapp, üks poeg joodik, tütar kolme lapse ema ja joodikust mehe peksta, üks poeg Moskvas ülikoolis advokaadiks õppimas. Aga kõigi jaoks oskas ta panna natuke raha kõrvale ja jõulude ajal oli pere koos ning ema armastus nende vastu oli see, mis tegi perest pere, mis sidus kokku selle kirju seltskonna. Mitte ühetaolisus ei seo, vaid armastus – ja Emma Eliisabet oskas olla see, kes korjas tervikuks keskaegse Birgitta mõtte ja tõi ta tagasi kaasaega. Kogu ta olemusest kiirgas midagi, mis tõmbas ligi kõige erinevamaid inimesi ... no vaadake seda pisikest Pirita õeskonna kooslust, me oleme nii erinevad ja erinevatest kontekstidest.

Ei saa salata, et Emma Eliisabeti algatusel on Rooma ja Rootsi vahelistes oikumeenilistes suhetes realiseerunud midagi väga tähtsat – Rooma sümpaatne ja tajutatav kohalolu Rootsis ja vastupidi ning Rootsi kaudu kogu Skandinaavias, ja seda kõike püha Birgitta kaitse all.

Oikumeenia heaks töötades on vaja teha nii: olla koos, arendada dialoogi, palvetada koos, tunda ja anda tunnistust vennalikust armastusest – otsida sildu. See on konkreetne armastus, nii nagu see avaldub ka siin Pirital: on koht, maja, kuhu võib tulla ja kus võib olla ja kus iga öde teeb kõik selleks, et teil oleks siin hea olla. On väga tähendusrikas palvetada koos ja nõnda anda oikumeeniale ka sügavam mõte.

Rootsi, Euroopa, Eesti

Mitte pealiskaudne oikumeenia, vaid selline, mis kätkeb endas palvet ja pühadust, vaimulik oikumeenia, mille kontekst on pöördumine ja armastus.

Mõtlen, et Emma Eliisabet oskas kanda südames oma kodumaad Rootsit, mille eest ta oli valmis andma oma elu. Ta kandis endas unistust kiriku ühtsusest nii nagu see oli püha Birgitta ajal kui Euroopa rahvad kuulusid veel kõik ühte kirikusse.

Seda, mis on juhtunud ajaloos, me teame, aga me vaatame tulevikku lootusega. Sellel, mis on sündinud, ei ole lõplikku tähendust: kui Jumal seda tahab, siis ka Kirik võib olla üks; kuigi ajaloo kulgu ei pööra keegi tagasi, Jumal võib meid aidata leida teed tagasi sinna, kus on üks kari ja üks karjane.

Ja lõpuks: miks Emma Eliisabet Hesselblad kuulutati paavst Johannes Paulus II poolt õndsaks? Kas mitte seepärast, et Kirik tunnistas teda kui sõna, mis öeldud meie ajale? Aastaga 2000 algas aastatuhat, mis kindlasti saab olema suur ühtsuse ja kirikute erimeelsustest tagasipöördumise aeg. Seepärast on vaja meil neid pühakuid ja nakatavaid eeskujusid, mis Jumal meile on kinkinud: sõnad, mis öeldud maailmale, ajalukku külvatud seeme, et ka meie võiksime selle eeskujul abil olla need, kes ühendavad ja seovad kokku kõik katkiläinu.

Ja sel moel – see on meie lootus – me kohtume Jumala teedel ja nõnda saab tülist meie kohtumise põhjus, nõnda muutub kurjuse sepitsus armu lätteks ja Jumala armu kingiks.

Ja sellel Kiriku ühtsuse otsimise rännakul me töötame hea meelega Emma Eliisabeti eestkoste ja eeskujul abil ka siin Eestimaal ja meie soov on käia sama rada. Selleks oleme me pühendanud oma elud ja me soovime käia seda teed lootusrikkalt, vastu Jumala tulevikule; me soovime seda teed käia koos teie kõikidega, armsad vennad ja õed, ning koos kogu Kirikuga.

Õde Debora OSSS

Täienduseks: **V. Salo** meenutus *Õnnis Eliisabet, minugi ema* ilmus *Kiriku Elus* 1/2000.

TEATEID

CARITAS EESTI

18. veebr. esitleti Pirita kloostri **Jaano Rässa** koostatud õppefilmi *Tegi pätti* I osa (20 min.), mis käsitleb politsei, kriminaalhoolduse ja kohtu tööd noortega. Film valmis Tallinna linna tellimisel, kuid seda jaotati ka riigiasutustele ja koolidele üle Eesti. Kavatses järg, mida lubas toetada Kriminaalpreventsiooni nõukogu, peaks tutvustama noortevanglate ja erikoolide elu ning neid puudutavat seadusandlust.

RAHVUSVAHELINE NAISTE PALVEPÄEV

7. märtsil toimus Pirita kloostri kabelis palvepäev, mille korraldajaks oli *Euroopa Oikumeenilise Kristlike Naiste Ühenduse „Foorum”* (EFECW) Eesti esindus. Palvepäeva, mille teksti koostas sedakorda *Foorumi* esindus Liibanonis, peeti sedakorda 170 riigis. Üritusel osales Tallinna Oikumeeniline Naiskoor.

PIRITA PALLIKLUBI SAI OMA LIPU

22. märtsil õnnistati kloostrikabelis Pirita Palliklubi lipp. Aasta tagasi asutatud klubis osaleb ligi 70 eri vanuseklassis Pirita Majandusgümnaasiumi ja Merivälja kooli õpilast, esindusmeeskond mängib Eesti meistrisarjas treener **Kalle Klandorfi** juhendamisel.